

к.е.н. Лєонов С.В.

*Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської
справи Національного банку України»*

Система факторів формування інвестиційного потенціалу банку

В умовах кризових явищ, що мають місце останнім часом у вітчизняній банківській системі, проблема пошуку ефективних механізмів підвищення стійкості ресурсної бази й нарощування інвестиційного потенціалу банків набуває особливої актуальності. Необхідність підвищення інвестиційного потенціалу банків багато в чому обумовлена зростанням внутрішнього інвестиційного попиту, оскільки перед економікою країни стоять завдання створення високотехнологічних виробництв, освоєння перспективних територій і фінансування великих інфраструктурних проектів.

Аналіз наукових праць вітчизняних та закордонних дослідників дозволяє стверджувати про відсутність єдиного, усталеного, загальновизнаного методичного підходу до розуміння економічної сутності інвестиційного потенціалу банку. В більшості наукових робіт з цієї проблематики його фактично ототожнюють з ресурсним потенціалом банку, тобто розуміють інвестиційний потенціал як доступні банку ресурси для інвестування. Однак, на нашу думку, такий підхід є помилковим, оскільки в цьому випадку інвестиційний потенціал розглядається однобоко, з огляду на тільки можливість залучення ресурсів, внаслідок чого поза увагою залишається можливість їх розміщення.

На нашу думку, інвестиційний потенціал банку в цілому відображає ступінь можливості вкладення коштів в активи тривалого користування, а також можливість розвитку й реалізації інвестиційно-банківських послуг шляхом удосконалення організаційної структури управління банком, підвищення його конкурентноздатності на ринку й формування впорядкованої сукупності інвестиційних ресурсів, що дозволяють досягти ефекту синергії при їх використанні.

Для цілей управління інвестиційний потенціал банку може бути представлений у вигляді сукупності факторів, умов й елементів, які в процесі реалізації створюють умови для зростання або скорочення довгострокових інвестицій. В той же час, слід зауважити, в на сьогоднішній день не існує загальноновизнаної методики оцінки інвестиційного потенціалу банків, існуючі методичні підходи не дають можливості визначити ключові фактори впливу на інвестиційний потенціал банку й сформулювати напрямки його підвищення.

У зв'язку із цим виникає необхідність уточнення факторів впливу, що визначають рівень інвестиційного потенціалу банку. З урахуванням того, що інвестиційний потенціал банку слід розглядати як інтегральну характеристику, що відображає, з одного боку, здатність залучення вільних ресурсів, а з іншого боку – можливість розміщення залучених інвестиційних ресурсів у фінансові активи, основні фактори його формування пропонується згрупувати наступним чином:

- мультисистема факторів, що обумовлюють нагромадження інвестиційних ресурсів;
- мультисистема факторів, що впливають на формування інвестиційних потреб (сьогодні, на жаль, проблемам визначення пріоритетних сфер інвестування і розрахунку оптимального величини інвестиційних потреб приділяється недостатньо уваги, в той час, як об'єктивний розрахунок інвестиційних потреб є, на наш погляд, необхідною умовою підготовки й реалізації інвестиційних рішень).

Як видно з рис. 1, кожна з цих систем складається з певної кількості підсистем, в межах яких можна виділити досить велику кількість монофакторів. Наприклад, у складі підсистеми «Якість додаткових ресурсів» можна виокремити такі фактори формування інвестиційного потенціалу банків, як: терміни пасивів, вартість джерел залучення, надійність джерел тощо. У складі підсистеми «Можливості інвестування» можна виокремити такі фактори формування інвестиційного потенціалу банків, як: сумарний обсяг ринку, оціночна вартість небіржового ринку акцій і паїв, сумарна вартість боргових

паперів, що обертаються на ринку, сумарна місткість ринку похідних фінансових інструментів тощо. Необхідно звернути увагу, що кожна із виокремлених мультисистем факторів впливає на інвестиційний потенціал банку прямо, в той час як вплив різних монофакторів у межах окремих підсистем може бути різноспрямованим. Зокрема, позитивна динаміка зміни монофактору «Капіталізація банку», виокремленого в межах підсистеми «Розмір ресурсної бази» призводить до зростання інвестиційного потенціалу банку, а аналогічна зміна монофактору «Вартість джерел», виокремленого в межах підсистеми «Якість ресурсної бази», навпаки, призводить до зменшення інвестиційного потенціалу.

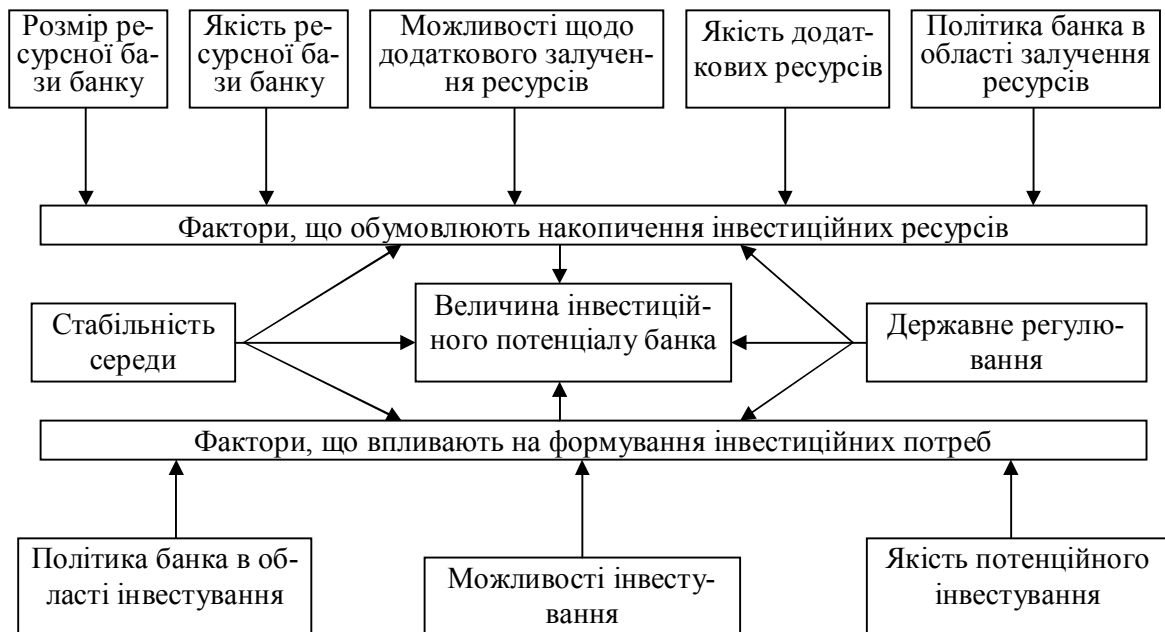

Рис.1. Система факторів формування інвестиційного потенціалу банку

Виходячи з викладеного вище підходу до визначення системи факторів формування інвестиційного потенціалу банку, можна формалізувати умови його зміни. Так, всю сукупність умов його зміни можна розбити на дві групи: необхідні (описують характеристики самого банку) й достатні (дозволяють охарактеризувати параметри інвестиційного ринку). Подальші наукові дослідження в цьому напрямку є актуальними і дозволять формалізувати процедуру управління інвестиційним потенціалом банків.